

deres Begyndelse den 23. Maj 1921 i København. De har fra dansk Side under mit Forsæde været ført af den danske Gesandt i Berlin, Grev Moltke, med Tilkaldelse af sagkyndige fra de Ministerier, under hvis Ressort de forskellige Forhandlingsemner henhørte, medens de fra tysk Side har været ført af virkelig Gehejmeraad, Dr. von Koerner, bistaaet af den tidligere tyske Gesandt i København, Baron von Neurath og efter dennes Forflyttelse af hans Efterfølger Dr. von Rosenberg, ligeledes under Tilkaldelse af sagkyndig Bistand. Enkelte Spørgsmaal, saaledes det om Ordningen af Vandløbs- og Digeforhold ved Grænsen samt om Fordelingen af Formue og Gæld m. v. vedrørende de af den nye Grænse overskaarne offentligretlige Korporationer, har dog været henvist til udelukkende Behandling af Kommissioner bestaaende af sagkyndige. Fra dansk Side var til Formand for Kommissionen angaaende Vandløbs- og Digeforhold udnævnt kgl. Kommissarius, Kammerherre Lerche, og Kammerherre Lerche har ligeledes været Formand for den Kommission, der blev nedsat til Behandling af Fordelingen af Formue og Gæld. Det ledende Princip under alle Forhandlingerne har været at holde al Politik borte og udelukkende anlægge rent saglige Synspunkter, og paa dette Saglighedens Grundlag har det været muligt at skabe en gensidig Forstaaelse, der forhaabentlig i sine Eftervirkninger vil bidrage til i Befolkningen at skabe den Forsonlighedens Aand, vi stedse bør tilstræbe. Man bør ikke paa Grund af mulige agitatoriske Artikler lade sig forlede til at tro, at der ikke findes Basis for Udviklingen af denne Aand. Saadant Grundlag findes, og det er vor Opgave uden Hensyn til Angreb at arbejde paa at gøre dette saa bærekraftigt som muligt.

At Danmark fremstilles som et Land med aggressive Planer, ja, endog som havende afsluttet hemmelige Overenskomster med fremmede Lande, og at det i Overensstemmelse dermed beskyldes for at foretage visse militære Foranstaltninger, bl. a. Benyttelse af de tyske Befæstningsanlæg i Sønderjylland, kan her i Landet kun fremkalde et Smil, ligesom sikkert disse Rygter behandles efter Fortjeneste i Berlin. Jeg tror at turde sige, at der bestaar et godt og venskabeligt Forhold mellem de to Regeringer, og det samme bør ogsaa mere og mere blive Tilfældet mellem de to Befolkninger. Skulde dette ske, vilde disse Forhandlinger foruden at have ordnet

praktiske Forhold tillige have gjort Gavn i videre Forstand.

Det var selvfølgelig saa meget lettere for Forhandlerne at holde Saglighedens Synspunkt fast, idet de ikke som den Grænsebefolkning, hvis Sager var til Behandling, direkte havde lidt under økonomiske og mangfoldige andre Baands pludselige Overskæring og som Følge deraf kunde bedømme Forholdene mere objektivt og uhildet. Opgaven var at raade Bod paa de ved Grænseflytningen opstaaede uheldige Forhold og i saa vid Udstrækning som muligt virke hen til, at Grænsen ikke med unødigt Haardhed kom til at virke ind paa Beboernes hævdevundne Rettigheder. Kun derigennem stod det til at haabe, at Sindene vilde falde til Ro, og det er dog det, vi alle trods modstridende Opfattelser stræber hen imod.

Ser vi nu paa Resultaterne af de førte Forhandlinger, saaledes som de foreligger i disse 18 Overenskomster, saa forekommer det mig, at de i det store og hele maa betegnes som tilfredsstillende. Det vilde være haabløst at nægte, at man fra dansk Side ikke har opnaaet alt, hvad man kunde ønske; men da man ganske sikkert fra tysk Side vil hævde det samme, tror jeg, man tør gaa ud fra, at Overenskomsterne er Resultatet af et sundt Kompromis. Nogle kan maaske alligevel mene, at man fra dansk Side har været alt for eftergivende. At vi har givet efter paa mange Punkter, er sikkert nok, men om vi i saa Henseende er gaaet videre end nødvendigt, vil jo altid blive en Skønssag, alt efter det Synspunkt, under hvilket man ønsker at betragte disse Overenskomster. Men hvorledes Meningerne end vil dele sig paa dette Punkt, saa haaber jeg, at man efter nøjere Prøvelse vil komme til det Resultat, at man fra dansk Side, trods al Eftergivenhed, dog ikke er gaaet den nærmest interesserede Befolknings Interesser for nær. Men ved Afvejelsen af dette Spørgsmaal havde Forhandlerne ogsaa det Held stadig at kunne regne med Støtte og Hjælp fra den sønderjydske Befolknings Talsmænd; jeg tænker her særlig paa forhenværende Minister H. P. Hanssen og Folketingsmand Holger Andersen. Skjules kan det jo ikke, at Betydningen af mange opdukkende Spørgsmaal nu og da ikke klart ses af Personer, der ikke har gennemlevet Udviklingen i de sønderjydske Amter. Enkelte Spørgsmaal kan synes mere vigtige, end de efter de stedlige Forhold i Virkeligheden er, lige-